

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC LEADERSHIP AND COMMUNITY
RELATIONSHIP MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
PHANAT NIKHOM LOCAL MUNICIPALITY ADMINISTRATION, CHONBURI.

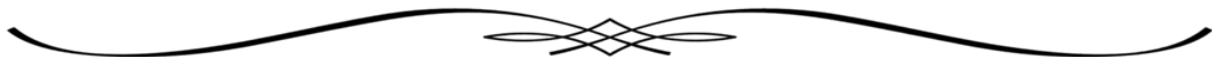
ศศิพิมล เจริญผล¹, ผศ.ดร.สุดารัตน์ สารสว่าง², รศ.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ³

Sasipimol Jaroenpol¹, Asst.Dr.Sudarat Sarnswang², Assoc.Dr.Prompilai Buasuan²

¹นิสิตมหาบัณฑิตหลักสูตรบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Received : March 20,2020

Revised : April 25,2022

Accepted : May 9,2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 65 คน ซึ่งได้มาโดยมีวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีความคิดเชิงกลยุทธ์อย่างสร้างสรรค์ ด้านการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ด้านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรท้องถิ่น และด้านการให้บริการแก่ชุมชน ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการมีความคิดเชิงกลยุทธ์อย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์สูงสุดกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา เทศบาลเมืองพนัสนิคม

Abstract

The objectives of this research were to study the relationship between Strategic Leadership and Community Relationship Management of School Administrators in Phanat Nikhom Local Municipality Administration, Chonburi. A sample of 65 was selected from teachers of School in Phanat Nikhom Local Municipality Administration. Research instrument was a questionnaire, constructed by the researcher. The data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation. The findings were as follows. 1) The strategic leadership of school administrators was at high level in all aspects. 2) The community relationship management of school administrators was at high level in all aspects. And 3) There was a statistically significant positive relationship at .01 found between the strategic leadership and the community relationship management of school administrators in Phanat Nikhom local municipality administration, Chonburi.

Keywords : Strategic Leadership, Community Relationship Management, School Administrators, Phanat Nikhom Local Municipality Administration.

ภูมิหลัง

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งบริบทโลกและบริบทในประเทศ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในหลายเรื่อง เช่น เทคโนโลยีพลิกโลก (Disruptive Technology) การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยที่อาจส่งผลกระทบต่อขาดแคลนแรงงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และภัยธรรมชาติ [1] อีกทั้งการเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับหน่วยงานทางการศึกษาของประเทศไทย ทำให้สถานศึกษาถูกสั่งปิดและเลื่อนการเปิดภาคเรียน นักเรียนและครูต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ทั้งการเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนทางไกลผ่านโทรทัศน์ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และทำให้พบปัญหาสำคัญคือการจัดสรรทรัพยากรครูและอุปกรณ์ทางการศึกษา ที่มีความเหลื่อมล้ำและไม่เพียงพอ เช่น การขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียนแบบออนไลน์ ศักยภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โครงสร้างพื้นฐานและคุณภาพของอินเทอร์เน็ตที่ยังไม่ครอบคลุมทั่วครัวเรือน [2] ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่กำหนด สอดคล้องกับที่สถาพร พฤษภูมิกุล [3] ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาเป็นความยากยิ่งและท้าทายผู้บริหารที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ

การบริหารเชิงกลยุทธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการบริหารงานขององค์กรสมัยใหม่ที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร [4] ผู้บริหารจึงต้องปรับกระบวนการตัดสินใจในการบริหารเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ร่วมงานให้ใช้ความสามารถที่มีอยู่ทำงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ และแนวทางในการขับเคลื่อนด้วยการบริหารองค์กรและบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กรที่ผู้นำต้องนำมาใช้เพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา [5]

การบริหารสถานศึกษาถือเป็นภารกิจหลักของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ต้องบริหารงาน ดูแลและควบคุมให้บุคลากรของสถานศึกษาได้พัฒนาตามแผนและนโยบาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบังคับบัญชาข้าราชการหรือพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการของสถานศึกษา การวางแผนปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชน และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย [6] นอกเหนือจากการบริหารงานหลัก 4 ฝ่าย ในส่วนของงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นเป็นอีกหนึ่งในหน้าที่และความรับผิดชอบตามมาตรฐานตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ [7] ได้กำหนด การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อช่วยให้สถานศึกษากับชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน เพราะความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นกับกลุ่มชุมชน จะช่วยให้เกิดความร่วมมือ สนับสนุนในกิจการต่าง ๆ ขององค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำ มีศักยภาพ และมีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาที่นำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน [8]

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนเป็นอีกบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน และท้องถิ่นในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำที่ยอมรับพัฒนาสู่เป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา มาเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพินสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 77 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพินสนิคม จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2564 โดยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพินสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 4 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Yamana ที่มีความเชื่อมั่น 95% ภายในขอบเขตความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ จำนวน 65 คน โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 1 : .844 ได้ดังนี้ โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีกิตติวรรณนุสรณ์ จำนวน 22 คน โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส จำนวน 19 คน โรงเรียนเทศบาล 3 วัดเกาะแก้วนครสวรรค์ จำนวน 8 คน และโรงเรียนเทศบาล 4 เจริญอุปลัทธิปัญญาธร จำนวน 16 คน และใช้การสุ่มอย่างง่ายเพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูทั้ง 4 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาสร้างแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดเพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิสถูตทางการศึกษา และประสบการณ์ทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จากแนวคิดของกัณท์กัญญ์ สุวรรณรัชภูมิ [9], เนตรพัฒนา ยาวีราช [10], Dubrin [4], Ireland and Hitt [4] และ Lynch [12] แบ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย การมีความคิดเชิงกลยุทธ์อย่างสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ร่วม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การตัดสินใจ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งหมด 32 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน เกี่ยวกับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โดยผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน กำหนดมาตรฐานตำแหน่งสถานงานบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย ตามคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล [6] และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา [12] แบ่งการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ การประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น และการให้บริการแก่ชุมชน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด รวมทั้งหมด 20 ข้อ

ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แบ่งออกเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) โดยผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ทุกข้อ และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .983

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ทำงาน ในโรงเรียนปัจจุบัน โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับระดับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 75.40 มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 73.80 ส่วนด้านอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80 และมีประสบการณ์ในการทำงาน ณ โรงเรียนปัจจุบัน ระหว่าง 11 – 15 ปี มากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30
2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสูงสุด คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และอันดับต่ำที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการสื่อสารของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา และผู้บริหารสามารถจูงใจให้ครูปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
3. การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม พบว่า ระดับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และอันดับต่ำที่สุด คือ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสื่อสาร แจ้งข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในกิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้บริหารให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งบริการด้านวิชาการให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($r = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุดกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ($r = .819$) รองลงมาคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ($r = .797$) และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการให้บริการแก่ชุมชน ($r = .675$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมือง พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.44$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้สามารถแสดงพฤติกรรมการณ์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เช่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการสื่อสารของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษา สามารถตัดสินใจเลือกข้อมูลที่ต้องการในการวางแผนการทำงานได้อย่างเป็นระบบ มีการเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษารวมถึงการมีแบบอย่างที่ดีในการบริหารงานจากผู้น้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด ซึ่งเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งส่งผลให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมได้รับรางวัลดีเลิศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นโดยมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐนันท์ ธิรัมย์ [13] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับบรรยากาศโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 0.49$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารจึงได้แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่น สามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสื่อสารแจ้งข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้บริหารให้บริการในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นตามกำลังและศักยภาพของสถานศึกษา รวมไปถึงการได้รับการส่งเสริมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมานมิตร ชูชีวา [14] ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่พบว่าการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะการมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารทำให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น และเป็นผู้นำในการประสานงานให้ทุกภาคส่วนทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดการดำเนินงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและท้องถิ่นและเกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุมพร พัฒนะมาศ [15] ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูงมาก มีค่าสหสัมพันธ์สูงกว่าคู่อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นวัฒนธรรมของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา รวมถึงกระทำตนเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานให้แก่ครู เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด อันก่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมองค์กรและพัฒนาเป็นความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสถานศึกษาอันนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน ดังที่ Ireland and Hitt [4] กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนขององค์กร ด้วยการกระตุ้นและเปิดโอกาสแก่ทุกคนให้ใช้พลังและร่วมขับเคลื่อนองค์กร

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ เป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์รองลงมา มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์สร้างแรงจูงใจให้ครูพร้อมทำงานเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษามีกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันสามารถนำไปสู่การพัฒนาตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด ซึ่งผู้บริหารแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาโดยการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้เกิดการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ดังที่ ปณิธิ การสมดี [4] กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์เป็นภาพสะท้อนทิศทางอนาคตขององค์กรที่สมาชิกภายในองค์กรมีความเชื่อมั่นถึงเป้าหมายที่จะขับเคลื่อนองค์กรร่วมกัน

ส่วนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการให้บริการแก่ชุมชน เป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำกว่าคู่อื่น ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง แต่เป็นคู่ที่ควรได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้บริหารต้องใช้ถ้อยคำหรือข้อความสื่อสารข้อมูลข่าวสารได้อย่างชัดเจนนำไปสู่ความเข้าใจอันดีและความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน รวมถึงเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล ชุมชนและองค์กรต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน พร้อมทั้งส่งเสริมงานด้านการให้บริการแก่ชุมชนของสถานศึกษา โดยให้ความสำคัญกับประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องงานด้านการให้บริการแก่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ชุมชน

ได้รับรู้และรับทราบข้อมูลข่าวสารและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิริพร เฟิงฟา [16] ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านสำนักทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ด้านการให้บริการชุมชน คือ พัฒนาทักษะความรู้ให้กับบุคลากรในเรื่องที่ชุมชนสนใจและจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม เป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด พร้อมหาวิธีสร้างความเข้าใจให้ครูได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของสถานศึกษา และหาวิธีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดร่วมกัน พร้อมทั้งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนตามนโยบายของต้นสังกัดต่อไป

1.2 การบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการให้บริการแก่ชุมชน เป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ แม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้มีส่วนร่วมในการให้บริการและช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่น ในด้านวิชาการให้เพิ่มมากขึ้น โดยหาวิธีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ถ่ายทอดความรู้ก่อนให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน พร้อมให้ความช่วยเหลือและบริการด้านวิชาการให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นอยู่เสมอ

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี จากผลการวิจัย คู่ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน ด้านการสร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า หากต้องการพัฒนางานความสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำให้เกิดแบบแผนการปฏิบัติงานร่วมกันกับครูและส่งเสริมความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างรักษาอัตลักษณ์อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนด้านการให้บริการแก่ชุมชน เป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำกว่าคู่อื่นๆ ดังนั้น หากต้องการที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาวิธีการหรือช่องทางการสื่อสารที่มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และพัฒนางานด้านการให้บริการแก่ชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติได้

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษากลุ่มประชากรในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการวิจัยอาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษารั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษากลุ่มประชากรในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดชลบุรี หรือในระดับภูมิภาค เพื่อให้ได้ผลการศึกษที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2563). สภาพัฒน์ ขับเคลื่อนประเทศหลักฟันโควิด ส่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 13. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ.2563, จาก www.infoquest.co.th
- [2] พชรวรรณ อุบลเลิศ. (2563). วารสารเศรษฐกิจและสังคม ปีที่ 57 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2563 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- [3] สถาพร พฤษภูมิกุล. (2560, พฤษภาคม – สิงหาคม). การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา. 28(2): 36-49.
- [4] พิมพ์พร จารุจิตร. (2559). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- [5] วรวัชร เทียมสุวรรณ และคณะ. (2562, พฤษภาคม – สิงหาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 15(2): 219-230.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2559). ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2564, จาก www.local.moi.go.th
- [7] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 . สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/074/1.PDF>
- [8] พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2552). เอกสารคำสอน รายวิชา 01152515 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน: ความเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [9] กัณฑ์กณัฐ สุวรรณรัชภูมิ. (2556, มกราคม – มิถุนายน). ภาวะผู้นำกลยุทธ์: รูปแบบของผู้นำยุคใหม่. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 10(18): 43-51.
- [10] เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2560). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทริปเฟลด์ กรุ๊ป จำกัด.
- [11] ปณิธิ การสมดี. (2564). ภาวะผู้นำภาครัฐในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [12] สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- [13] ณัฐนันท์ อี๋มแทน. (2559). ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับบรรยากาศโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา), กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [14] สมานมิตร ชูชีวา. (2560). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้วสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- [15] จุมพร พัฒนะมาศ. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [16] ศิริพร เพ็งพา. (2560). ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านสำนักทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.